

İki Boyutlu Görsel Dünyadan Bir Yöntem

KOLAJ

Bazı günlerde zamanımızı iyi bir şekilde geçirmekte güçlük çekeriz. Her gün yaptığımız alışılmış şeylerden sıkıldığımızda, başka yeni seçenekler bulmada zorlanırız. Aslında böyle zamanlarda aklımıza gelenlerden daha çok seçeneğimiz olduğunun çoğu zaman farkına varmayız. İşte, bu tür zamanların en iyi etkinliklerinden biridir kolaj yapmak. İki boyutlu nesnelerin kesilip biçilip, düzenlenip yapıştırılmasıyla iki boyutlu yeni bir nesnenin elde edilebildiği bir üretim biçimi kolaj. Özgürce ve dilediğince üretmenin eğlenceli bir yolu.

Kolaj Fransızca'da yapıştırmak anlamına gelen "coller" sözcüğünden türemiş. Üretme biçimi çok kolay olan görsel bir sanat dalı. Kolaj yapmanın tanımlanmış, belirli kural ya da kalıpları yok. İçimizden nasıl geliyorsa, birbirleriyle ilgisiz görünen, değişik malzemelerden yapılmış, birçok nesneyi bir araya getirebiliriz. Birbirleriyle uyumsuz nesnelerle yeni düzenlemeler yapmak, bunların anlamlı ürünlere dönüşmesini sağlamak, ilginç bir üretim deneyimi yaşamamızı sağlar.

Kolaj Nasıl Bulunmuş?

Öncesinde popüler bir sanat akımı olan kübizm, 1920'li yıllarda önemini yavaş yavaş yitirirdi. Kübizmin bir dalı olan kâğıt yapıştırma ya da kolaj 20. yüzyılın bir sanat biçimi olarak sık sık kullanılmaya başlandı. Peki, kolaj nasıl ortaya çıktı?

Günümüzden yaklaşık yüzyıl kadar önce, İspanyol ressam Pablo Picasso ve arkadaşı George Braque, farklı denemelerle o zamana değin yapılmış olanlardan daha değişik eserler ortaya koyuyorlardı. Eserlerde nesnelere, kübik biçimler halinde gösteriyorlardı. Örneğin bir insan başını, köşeleri biraz yuvarlatılmış dörtgen biçiminde gösterebiliyorlardı. İşte, bu denemeler sırasında "kolaj" adı verilen bir yöntem geliştirdiler.

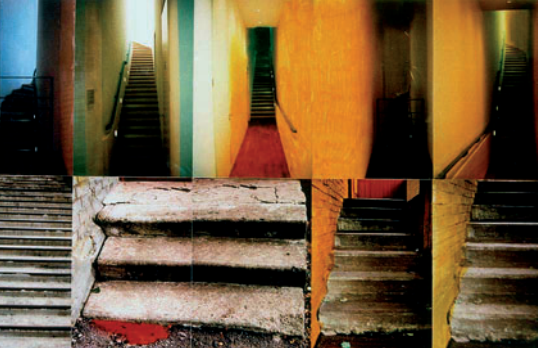

Resimlerine yırtılmış ya da kesilmiş gazete ya da paket kâğıtlarını yapıştırdılar. Yırtılmış ya da kesilmiş kâğıtlar, değişik biçimlerle, çabucak yeni görüntüler oluşturabilmelerine olanak sağladı. Kolajın, birbiriyle uyumsuz nesnelerin bir araya getirilmesinden doğan çarpıcı bir etkisi vardı. Ayrıca insanların yeni anlamlar taşıyan eserler üretmesine olanak sağladığından, gerçekten çok büyüleyici bir yöntemdi. 1930'lu yıllarda gerçeküstü sanat akımının etkisinde

çalışmalar yapan bazı kadın ressamlar çalışmalarında kolaj yöntemini kullandılar. 1950'li ve 1960'lı yıllarda bazı sanatçılar kolajı bir eleştiri aracı olarak da kullandı.

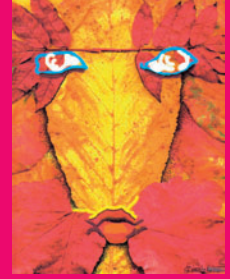
Kolajın genel ilkeleri, yalnızca resimde değil montaj, fotomontaj, assemblaj, fotoğraf gibi uygulamalarda da kullanılmaya başlandı. Kolaj, sanatsal içerikli fotoğraf çekme kaygısı taşıyan çoğu fotoğrafçının da kullandığı bir yöntem. Fotoğrafın biçiminden daha çok özüne katkıda bulunmak amacıyla kullanılıyor. Gerçek yaşamda fiziksel ya da sosyal koşulların engellediği birliktelikleri sağlamak, sıradışı görüntüleri oluşturmak gibi amaçlarla da uygulanabiliyor. Kolaj yapılmış fotoğraflar genellikle gerçeküstü bir özellik gösteriyor. Bu haliyle de izleyenleri oldukça şaşırtabiliyorlar. Bu yöntemin, fotoğrafçıların sanatsal üretimine sınırsız katkısı olabiliyor.

KOLAJIN, BİRBİRİYLE UYUMSUZ NESNELERİN BİRARAYA GETİRİLMESİNDEN DOĞAN ÇARPICI BİR ETKİSİ VARDI. AYRICA İNSANLARIN YENİ ANLAMLAR TAŞIYAN ESERLER ÜRETME SİNE OLANAK SAĞLADIĞINDAN, GERÇEKTEN ÇOK BÜYÜLEYİCİ BİR YÖNTEMDİ...

Kolaj Malzemelerimiz

Kolaj yaparken kullanacağımız malzemeleri fon malzemeleri, görüntüyü oluşturacak malzemeler, biçimlendirme malzemeleri ve yapıştırıcılar şeklinde gruplayabiliriz. Fon, dikdörtgen, kare, daire, ya da aklınızdan geçen örneğin altıgen şeklinde, tüm yapıştırımları üzerine yapacağımız ana zemindir. Fon olarak kâğıt, fon kartonu, ahşap, kumaş, tuval bezi, resim kâğıdı vb. bir malzeme kullanabiliriz.

Kolaj yapımının en ilginç yönlerinden biri rastlantılara dayalı olmasıdır. Seçtiğiniz nesnelerin üzerindeki görüntüler ya da renkler, kolaj yapma yolculuğunda, sizi sürekli yeni düşüncelere taşıyabilir. Böyle anlarda sezgilerinize güvenin. Elinizdeki malzemeyi, önceden oluşturduğunuz bir düşüncenin peşinde koşturmak için ısrarcı olmayın. Bazen malzemelerinizin etkilediği sezgileriniz, düşündüğünüzden çok daha güzel eserler üretmenizi sağlayabilir.

Yine de ilk kez kolaj yapıyorsanız, başlangıçta size ilginç gelen bir biçim ya da konu bulmanız, zaten kolay olan işinizi daha da kolaylaştırabilir. Böylece amacınıza uygun ya da sezgilerinizin önderliğinde çok sayıda kolaj üretebilirsiniz. Kolaj yaparken düşüncelerimizin izlerinin korunmasına özen göstermemiz, anlatmak istediğimizin biraz belli olmasını ya da o kolaja bakan kişilerin aklına biraz gelmesini sağlamamız yeterli olur.

Çeşitli kâğıtlar (renkli kâğıtlar, kraft kâğıtlar, eski gazete, dergi, kitap gibi basılı kâğıtlar, yarı geçirgen kâğıtlar, pelur kâğıtları, dokulu kâğıtlar, el yapımı kâğıtlar, bilgisayar çıktıları, bilet koçanları, oyun kâğıtları, duvar kâğıtları, yağlı kâğıtlar, şeker-çikolata-hediyelik eşya gibi ambalaj kâğıtları), tebrik ya da posta kartları, fotoğraflar, çizimler, karikatürler, alüminyum folyo, naylon, posta pulları, haritalar, şişe ya da konserve kutusu etiketleri, kibrit kutuları, kitap arasında kurutulmuş çiçekler vb. malzemeler görüntü oluşturmada kullanılabilir.

Görüntü malzemelerini biçimlendirirken makas, maket bıçağı, delikli zımba; yapıştırmak için de zambak, uhu, prit gibi malzemeleri kullanabiliriz.

Aman dikkat edin! Kesip biçmek üzere seçtiğiniz nesnelere yakınlarınızın değer verdiği şeyler olmasın. Onları üzmemek istemezsiniz, değil mi?

Nasıl Yaparız

Kolaj yaparken makas, zemin olarak kullanacağımız bir malzeme, örneğin bir fon kartonu ve yapıştırıcıya gereksinimimiz olur. Kesip biçeceğimiz malzemeleri de unutmayın! Bütün malzemeler hazırda, artık başlayabiliriz.

Kolaj yaparken ilk işimiz, başlangıç düşüncemize uygun bir fon malzemesini seçmektir. Sonra bu fona yerleştirmek istediğimiz görüntüleri kesip hazırlarız. Kestiğimiz görüntüleri, fon üzerinde hangi alana ve nasıl yerleştireceğimize, kesip biçtiğimiz görüntülerden hangilerinin alta ya da üste geleceğine, sezgilerimize de kulak vererek, içimizden geldiğince, hayallerimizdeki görüntüyü oluşturacak biçimde karar veririz. Bütün kararlarımızı verdikten sonra, kararlarımızın sonucunun nasıl göründüğünü anlamak üzere, deneme yerleştirmesi yaparız. Yerleştirmeden sonra ortaya çıkan yeni görüntüden hoşnut kalırsak, en alta yerleştirdiğimiz ilk görüntülerden başlayarak üste doğru yapıştırma işini tamamlarız. İsterseniz kolajın sonunda boya kalemlerinizi kullanıp kolajınıza değişik, hoş etkiler de katabilirsiniz. Kolaj yaparken, bazen minik deniz kabukları, boncuklar ya da patlamış mısır gibi bazı küçük üç

boyutlu nesnelere de ekleyebilirsiniz. Ancak tümüyle üç boyutlu nesnelere kullanarak birleştirmeler yaparsanız, kolaj değil asamblaj yapmış olursunuz -ki bu da başka bir görsel sanat dalıdır.

Yaptığınız kolajı çok beğenirseniz, çerçeveleyip duvarınıza da asabilir, bir arkadaşınıza ya da bir yakınınıza doğum günü hediyesi olarak verebilirsiniz. Hatta bu yolla posta kartlarınızı bile kendiniz hazırlayabilirsiniz.

Serpil Yıldız

Kaynaklar

- <http://career.kent.edu/home/general/whatsCollage.cfm>
- http://www.be.wednet.edu/OurSchools/Hs/library/collage_in_the_classroom_cathy_b.htm
- <http://www.artistresource.org/LiGardiner/Teach/Collage.htm>
- <http://www.hindu.com/thehindu/mp/2004/11/16/stories/2004111600560200.htm>
- <http://fmwriters.com/Visionback/Vision20/workshop.htm>